

פרשת כי תצא

"כי תצא למלחמה וכו' וראית בשביה אשת יפת תואר..."

בפרשתנו מבואר דבר גדול מאד, שגם לצדיקים הכי גדולים יש יצר הרע, שהרי למלחמה היו יוצאים רק הצדיקים, שהרי האיש הירא ורך הלבב – מעבירות שבידו, אפי' שח בין תפילין של יד לשל ראש – יחזור לביתו, ובכל זאת אם הוא מצא במלחמה אשה יפת תואר התורה מתירה לו לישאנה לאשה, משום שאם לא נתיר לו ישאנה באיסור, ורואים מזה שאף אחד לא חסין מהיצר הרע אף לא הצדיקים הגדולים.

החפץ חיים לעת זקנותו בקושי היה רואה, ואזניו כבדו משמוע, ובכל זאת סירב שיקנו עבורו משקפיים ומכשיר שמיעה במשך שנים רבות, ורצה להכשל בשמיעת לשון הרע ומראות אסורים, ואם הח"ח הענק אומר כך, מה נענה אנחנו אזובי הקיר.

הסבר נוסף, אומר הרב יחזקאל אברמסקי שמכאן אנו למדים שכל מה שאסרה תורה אדם מסוגל לעמוד בכך, והראיה שאשת יפת תואר שאם התורה לא תתיר לו ישאנה באיסור אכן התורה מתירה לו.

"כי תהיינה לאיש שתי נשים..."

המדרש אומר שלתיבת נח נכנסו רק זוגות, וכשרצה המלאך "שקר" להיכנס אמר לו נח היכן בן זוגך, ומכיוון שלא היה לו, נח שאיננו יכול להכניס אחד בלי בן זוג, הלך השקר ולא מצא בן זוג רק את המלאך "פחתא" שאחראי על הנזקים שקורים בעולם, ונכנס עמו לתיבה, ומאז כל מקום שיש בו שקר יש עמו נזקים.

לומדים מזה ששני בני זוג אינם אמורים להיות אותו דבר, אלא על האחד להשלים את בן זוגו...

"השיב תשיבם"

בפרשתנו לומדים את דין השבת אבידה, מסופר על הגאון מבריסק שפעם ביתו מצאה ביער הסמוך לביתם גרזן, מכיוון שרוב תושבי העיר היו גויים ולא היה בו סימן נטלה אותו לעצמה, משהגיעה לביתה אמר לה אביה שמסתמא הגרזן שייך לשומר העיר ולפיכך עליה להשיבו לו, נטלה בידו ולקחה ליער והלכו כעשרים דק' עד שהגיעו לשומר והחזירו לו, התפעל הגוי ממאמציהם להשיב את הגרזן ואמר "ברוך אלוקי היהודים".

שאלו את הגאון מבריסק מדוע בזבזת זמן כה יקר שאפשר ללמוד בו תורה, והשיב שהעיקר בעולם הוא לקדש את שמו יתרוך, אם ע"י לימוד תורה, ואם ע"י השבת גרזן לגוי...

כל א' יכול ע"י התנהגותו ברחוב ובסביבה לקדש את שם ה' וח"ו להיפך וצריך מאד להיזהר בזה.

"לא תזורש בשור ובחמור יזדויו"

התורה אוסרת לחרוש בשור וחמור יחדיו מכיוון שהשור מעלה גירה, וכשהחמור יבחין בכך יצטער שאין לו אוכל. בהקשר לכך מסופר שהאריז"ל פעם אמר לאחד מתלמידו שנגזר עליו מיתה בשמים מפני שהוא נטל את הסל שהאפרוחים היו מטפסים עליו בדרכם לאכול, וכעת הם מצטערים.

ומזה רואים עד כמה חמור ענין זה של צער בעלי חיים, ועל אחת כמה וכמה צער בני אדם....

"כי את הבכור וכו' יכיר לתת לו פי עניים" [כא, יז]

באותיות "בכר" מרומז על דין זה שהבכור זכאי לחלק פי שנים בירושת האב.

שכן כל אות במילה "בכר" מניינה כפול ממנין האות שלפניה באלפא ביתא: האות ב' כפולה מן האות א', האות כ' כפולה מן האות י', והאות ר' כפולה מן האות ק'.

"כי יהיה לאיש בן סורר ומורה" [כ"א, י"ז]

וברש"י: "בן סורר ומורה נהרג על שם סופן, אמרה תורה ימות זכאי ואל ימות חייב".

מספר בעל החתם סופר: "הנה ראיתי מעשה, אחד מת לו בן קטן בחור מופלא מבני עלייה ולא רצה להתנחם עד שנדמה לו בחלום כאילו הבן חי וגדל והמיר דתו והיה האב בוכה ותולש בשעריו על שיצא זה מחלציו, ושוב כשהקיץ והיה רק חלום יעוף התנחם שזכה שמת זכאי וזכה להתאבל על בן צדיק ולא על בן מומר, זה מעשה ראיתי והיא אמת".

"כי יקרא קן ציפור לפניך וכו' שלוז תשלז את האם למוען ייטב לך והארכת ימים".

ומבאר הגמ' בחולין הרי שאמר לו אביו עלה לגג ותביא לי גוזלות ונפל ומת היכן האריכות ימים המובטחת, והיכן הטוב שלו? אלא יאריכון ימיך לעולם שכולו ארוך, וייטב לך לעולם שכולו טוב.

אמר ר' יוסף אם היה דורש "אחר" כך את הפס' הזה הוא לא היה חוטא. ולכאורה השאלה הקשה מדוע אכן הוא לא דרש את הפס', וכי לא ידעו חכמי דורו שזה כוונת התורה?

אלא שהקושי הגדול של האדם זה "והשבות אל לבבך" – להחזיר את הידיעה, שהיא תהיה חלק מהמציאות, אכן "וידעת" אדם מצליח לקיים, אך אין בזה די, עיקר עבודתו של האדם זה להפוך את הידיעה לאורח חיים.

מי לא מאמין בשכר ועונש, בזה שהקב"ה הוא כל יכול והוא המפרנס ונותן לנו את החיים והבריאות וכו', ובכל זאת אנו עומדים פחות מחודש לפני ר"ה ולא זוכרים זאת.

היכן הפחד האמיתי מפני יום הדין, מדוע בדורות קודמים פחדו יותר, וכי אנחנו היום צדיקים יותר מהם שאנו בטוחים שצדיקים זכאים?

אלא שירדו הדורות ונתמעטה הרגשת הלב, וזהו הביאור בדברי ר' יוסף, רק מי שחי את העוה"ב מסוגל להבין ולדרוש את הפס', אך "אחר" אף קודם שיצא לתרבות רעה כבר משהו בתוכו היה רקוב, הוא היה כולו עוה"ז, הוא לא היה מסוגל להבין שהפסוק מדבר על עוה"ב, אכן, וודאי שהוא ידע את הדרשה הזאת, אך הוא לא "הרגיש", הוא לא השיב אל ליבו, ולכן חטא.

הגמ' בסנהדרין מספרת כשחלה ר' אליעזר נכנסו תלמידיו לבקרו, אמר להם "חמה עזה יש בעולם", התחילו לבכות ור"ע צחק, אמרו לו "מפני מה אתה שוחק"? אמר להם "מפני מה אתם בוכים"? אמרו לו "ספר תורה בצער ולא נבכה"? אמר להם בגלל זה אני שמח, שכל זמן שראיתי את רבי ואין פשתנו לוקה ואין יינו מחמיץ אמרתי שמא קיבל עולמו בחייו, עכשיו שאני רואה אותו בצער אני שמח שיירש עולם הבא, שאלו ר' אליעזר כלום חיסרתי דבר מן התורה? אמר לו לימדתנו רבינו "אין צדיק אשר יעשה טוב בארץ ולא יחטא".

ונשאלת השאלה כיצד ר"ע מסוגל לשחוק כשהוא רואה את רבו "ספר תורה" מוטל על מיטת חליו ברגעיו האחרונים מתיישב כולו?

אלא שר"ע שהיה חי כולו בעוה"ב, בהרגשה שלו הוא כבר חש מהי באמת טובה ואריכות ימים ודווקא בכזה מצב שהוא מרגיש שרבו מקבל את השכר המגיע לו בעוה"ב, משום כך הוא שמח.

ושוב מספרת הגמ' מעשה בר"ע ור"ג ור' יהושוע שהיו מהלכים בדרך ושמעו קול המונה של רומי, התחילו לבכות ור"ע צחק, אמרו לו "מפני מה אתה שוחק"? אמר להם "מפני מה אתם בוכים"? אמרו לו "בית המקדש חרב ושרוף באש ואלו יושבי בטח, שמחים ושוחקים ולא נבכה"? אמר להם מפני זה אני שמח, ומה לעוברי רצונו כך לעושי רצונו על אחת כמה וכמה.

פלאי פלאות, הרי וודאי שגם ר"ע הצטער והזיל דמעות כמים על חורבן בהימ"ק, וא"כ כיצד הוא שמח? אלא שהוא כבר הרגיש את הגאולה את ביהמ"ק שעתידי להיבנות.

ושוב מספרת הגמ' שר"ע וחבריו עלו לירושלים וכשהגיעו להר הצופים קרעו בגדיהם, כיוון שהגיעו להר הבית ראו שועל יוצא מבית קדש הקדשים, התחילו לבכות ור"ע צחק, אמרו לו "מפני מה אתה שוחק"? אמר להם לכך אני מצחק, שנא' "ואעידה לי עדים נאמנים", כשם שנבואתו של אוריה תתקיים כך נבואתו של זכריה שאמר "עוד ישבו זקנים וזקנות וכו'" תתקיים, וכינתן שנתקיימה נבואת אוריה כך תתקיים נבואת זכריה, אמרו לו "עקיבא נחמתנו".

הם רואים שועל יוצא מבית קדשי הקדשים, והם בוכים אך ר"ע צחק משום שהוא כבר החדיר אל ליבו את נבואתו של זכריה שעתידי ירושלים להיבנות מחדש.

כך צריכים להרגיש, רק כך אפשר להתקרב לה' ולהיות מציאות של תורה, רק אם נחדיר אל ליבנו את מציאותו יתברך, את העולם הבא, רק כך נוכל לזכות בדין, לעבור את הימים הנוראים ולזכות בכל הטוב הצפון לצדיקים.

למוד ועוד
המסמך זה קיים במאגזין "למוד ועוד"
מאת אריה לוי
אתר: www.achiya.org
לכתובת: lilmodvaod@achiya.org פנו ל-090111111